

KFA FUARCILIK
Küresel Fuar Acentesi
Global Fair Agency

VIETNAM ÜLKE RAPORU

ARALIK 2019

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ	3
1. VIETNAM ÜLKESİNİN GENEL BİLGİLERİ	4
1.1. Coğrafi Konum.....	5
1.2. Siyasi ve İdari Yapı	5
1.3. Nüfus ve İşgücü Yapısı.....	6
1.4. Doğal Kaynaklar ve Çevre.....	6
2. GENEL EKONOMİK DURUM	7
2.1. Ekonomik Yapı.....	7
2.2. Ekonomi Politikaları	7
2.3. Ekonomik Performans.....	7
2.3.1. Ücretler	8
2.3.2. Para Politikaları	8
2.3.3. Maliye Politikaları.....	8
2.3.4. Enflasyon	8
3. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	9
3.1. Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü	9
3.2. Özel Bölgeler	10
4. DIŞ TİCARET	14
4.1. Vietnam'ın Dış Ticareti	14
4.2. Vietnam'nın İhracatı.....	14
4.3. Vietnam'ın İthalatı.....	16
5. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER	17
5.1 Dış Ticaret Politikası	17
5.2 Tarifeler ve Diğer Vergiler	17
5.2.1 Dış Ticaret Politikası	17
5.2.2 Tarifeler ve Vergiler.....	18
5.3 Tarife Dışı Engeller	21
6 TÜRKİYE İLE TİCARET	21
7 BURSA İLİNİN VIETNAM İLE DIŞ TİCARETİ	22
8 PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	23
8.1. Fikri Sınai Mülkiyet Hakları.....	23
8.2 Reklam ve Promosyon.....	23
8.3 Dağıtım Kanalları	24
8.4 Finansal Kiralama (Leasing) ve Franchising	25
9 KAYNAKÇA	28

KISALTMALAR

GTIP: Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu

USD: United States Dollar (Amerikan Doları)

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Vietnam'nın Dış Ticareti (Bin \$).....	14
Tablo 2: Vietnam'ın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$)	15
Tablo 3: Başlıca Ülkeler İtibari ile İhracatı (1000 \$).....	15
Tablo 4: Vietnam'ın İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$)	16
Tablo 5: Başlıca Ülkeler İtibari ile İthalatı (1000 \$)	16
Tablo 6: Vietnam'ın Türkiye ile Dış Ticareti (1000\$)	21
Tablo 7: Türkiye'nin Vietnam'a İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 \$)	22
Tablo 8: Türkiye'nin Vietnam'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 \$)	22
Tablo 9: Bursa ilinin Vietnam ile Dış Ticareti (\$)	23

YÖNETİCİ ÖZETİ

- Güneydoğu Asya’da Çinhindi Yarımadasının doğu kesiminde yer alan Vietnam, kuzeyde Çin Halk Cumhuriyeti, batıda Laos, Kamboçya ve Tayland Körfezi, güney ve doğuda Güney Çin Denizi ve Tonkin Körfezi ile çevrilidir. 3,444 km sahil şeridi olan Vietnam’ın Kamboçya ile 1,228 km, Çin ile 1,281 km ve Laos ile 2,130 km sınırı bulunmaktadır.
- Petrol, madencilik, inşaat ve tekstil en önemli sanayi sektörlerindendir.
- Vietnam’ın ihraç ettiği ürünler gerek sanayi ve gerekse tarım sektöründe çok geniş bir yelpazeden oluşmaktadır, Ülkenin ihracatında ilk sırayı petrol yağları almaktadır.
- Global finans kriz sonrasında Vietnam ekonomisi 2010 yılında %6,8 oranında büyüyerek bölgesinde en yüksek büyüme oranına sahip ülkelerden biri olmuştur.
- Petrol yağları dışında, ihracatta ön sıralarda yer alan belli başlı ürünler ayakkabı, pirinç, kahve, balık ürünleri ve diğer mobilyalardır .
- **Başlıca İhracat Ortakları** : A.B.D., Çin, Güney Kore, Hong Kong, Hollanda
- Vietnam’ın ithal ettiği ürünler içinde ilk sırayı petrol yağları (ham yağlar hariç) almaktadır, İthalatta önde gelen diğer ürünler içinde demir-çelik ürünleri, telefon cihazları ve otomotiv ve oto yedek parça yer almaktadır, İhracatta olduğu gibi, ülkenin ithal ettiği ürünler çeşit olarak istikrarlı bir yapı sergilemektedir
- **Başlıca İthalat Ortakları:** Çin, G.Kore,Japonya,Tayvan,Tayland
- Uludağ İhracatçı Birlikleri’nin verilerine göre ise Bursa’dan Vietnam’a ihracat yapan firma sayımız **83’tür.**
- 2016 verilerince Bursa’da Vietnam sermayeli firma bulunmamaktadır.

1. VİETNAM ÜLKESİNİN GENEL BİLGİLERİ

RESMİ ADI	VİETNAM SOSYALİST CUMHURİYETİ
YÖNETİM BİÇİMİ	KOMÜNİST PARTİSİ'NİN BÜYÜK BİR AĞIRLIĞA SAHİP OLDUĞU MERKEZİ BİR SİSTEM İLE YÖNETİLMEKTEDİR.
BAŞBAKAN	NGUYEN XUAN PHUC
BAŞKENT	HANOI
NÜFUS (WORLDOMETERS 2019)	96,835,021
YÜZ ÖLÇÜMÜ (KM ²)	331.210 km ²
DİL	VİETNAMCA
ETNİK YAPI	54 AYRI ETNİK GRUP YAŞAMAKTADIR. NÜFUSUN %88'İNİ VIET VE KIHN ADI VERİLEN ETNİK GRUP OLUŞTURMAKTA OLUP, ÇOĞUNLUKLA ÜLKENİN ALÇAK KESİMLERİNDE YAŞAMAKTADIRLAR. DİĞER ETNİK GRUPLAR İSE (YAKLAŞIK 5,5 MİLYON KİŞİ) ÜLKENİN YÜKSEK VE DAĞLIK KESİMİNDE YERLEŞİKTİRLER.
DİNİ YAPI	% 55'İ BUDİZM VE GERİ KALANI İSE TAOİZM, KONFÜÇYANİZM, HİRİSTİYANLIK VE MÜSLÜMANLIĞI BENİMSEYECEK ŞEKİLDE DAĞILMIŞTIR.
PARA BİRİMİ	VİETNAM DONGU
GSYİH 2018	240.779 milyon USD (2018)
KBGSYİH (\$) -2018	2.546 USD (2018)
BÜYÜME ORANI (%) 2014-2017	%6,6

1.1. Coğrafi Konum

Güneydoğu Asya'da Çinhindi Yarımadasının doğu kesiminde yer alan Vietnam, kuzeyde Çin Halk Cumhuriyeti, batıda Laos, Kamboçya ve Tayland Körfezi, güney ve doğuda Güney Çin Denizi ve Tonkin Körfezi ile çevrilidir. 3,444 km sahil şeridi olan Vietnam'ın Kamboçya ile 1,228 km, Çin ile 1,281 km ve Laos ile 2,130 km sınırı bulunmaktadır.

Ülkenin güney ve kuzey kesiminde alçak ve düz deltalar. orta kısımda dağlık araziler. kuzey ve kuzeybatıda tepelikler ve dağlar yer alır. Ülkenin güneyinde tropikal, kuzeyinde ise musonal iklim tipi hakimdir. Ülkede yıl boyunca ortalama sıcaklık 20°C civarındadır. Güney Vietnam'da yılda iki mevsim yaşanmakta olup, Kasım ve Nisan arası serin ve kuru. Mayıs ve Ekim ayları arasında ise sıcak ve yağmurlu bir iklim hakimdir. İki mevsim arasındaki sıcaklık farkı ise sadece 3°C civarındadır. Kuzey Vietnam'da ise dört ayrı mevsim yaşanmaktadır.

Vietnam'ın en büyük iki şehri Hanoi ve Ho Chi Minh City kuzeyde ve güneydeki iki büyük nehir deltasında yerleşiktir. Ülkenin siyasi başkenti olan Hanoi. kuzeyde Red River deltasında. ekonomik ve ticari başkenti olarak kabul edilen Ho Chi Minh City ise güneyde Mekong River deltasında bulunmaktadır.

1.2. Siyasi ve İdari Yapı

Vietnam'da 59 eyalet ve bu eyaletler ile aynı statüde olan 5 şehir idaresine sahip merkezi yönetim birimi vardır, Bu eyaletler An Giang, Bac Giang, Bac Kan, Bac Lieu, Bac Ninh, Ba Ria-Vung Tau, Ben Tre, Binh Dinh, Binh Duong, Binh Phuoc, Binh Thuan, Ca Mau, Cao Bang, Dac Lak, Dac Nong, Dien Bien, Dong Nai, Dong Thap, Gia Lai, Ha Giang, Ha Nam, Ha Tinh, Hai Duong, Hau Giang, Hoa Binh, Hung Yen, Khanh Hoa, Kien Giang, Kon Tum, Lai Chau, Lam Dong, Lang Son, Lao Cai, Long An, Nam Dinh, Nghe An, Ninh Binh, Ninh Thuan, Phu Tho, Phu Yen, Quang Binh, Quang Nam, Quang Ngai, Quang Ninh, Quang Tri, Soc Trang, Son La, Tay Ninh, Thai Binh, Thai Nguyen, Thanh Hoa, Thua Thien-Hue, Tien Giang, Tra Vinh, Tuyen Quang, Vinh Long, Vinh Phuc ve Yen Bai'dir.

Şehir idaresine sahip merkezi yönetim birimleri ise Can Tho, Da Nang, Ha Noi, Hai Phong, Ho Chi Minh City'dir, Vietnam'ın eyaletleri arasında en fazla nüfusa sahip olanı, şehir idaresi statüsünde olan Ho Chi Minh City'dir.

Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti, Vietnam Komünist Partisi'nin büyük bir ağırlığa sahip olduğu merkezi bir sistem ile yönetilmektedir. 15 Nisan 1992 yılında yürürlüğe giren Vietnam Anayasası da Komünist Parti'nin devlet yönetimindeki rolünü ve ağırlığını açıkça ortaya koymaktadır. Komünist partinin idari anlayışı yönetimin ve politikanın bütün birimlerinde tekrar uygulanmıştır. Seçimlere muhalefet etme yetkisi sadece Komünist Parti ve onun organizasyonlarına verilmiştir. Bunlar Vietnam Anayurt Cephesi çalışanlarını ve esnaf ticaret birliklerini kapsar. Komünist partinin lideri 2011'den beri Nguyen Phu Trong'dur.

Komünist Parti'nin yanı sıra, en önemli icra görevi Devlet Başkanı ve Başbakanı verilmiştir. Devlet Başkanı Silahlı Kuvvetlerin Başkomutanı ve Ulusal Savunma ve Güvenlik Konseyi Başkanı olarak önemli yetkilere sahiptir, Başbakan ise hükümetin işleyişinden sorumludur.

Anayasaya göre Ulusal Meclis yasama yetkisine sahip olan tek yetkili kurumdur. 500 milletvekili olan Ulusal Meclis'e üyeler 5 yılda bir yapılan genel seçimler ile seçilmektedir. En son Mayıs 2011 tarihinde seçim yapılmıştır. Ulusal Meclis son yıllarda yasama yetkisini daha etkin bir şekilde kullanmaya başlasa da, Ulusal Meclis üzerinde Komünist Parti'nin büyük bir etkisi vardır. En son seçimde (Mayıs 2011) Ulusal Meclise giren 500 milletvekilinin 458'i Komünist Parti üyesidir. Devlet Başkanı Ulusal Meclis tarafından 5 yıllığına kendi üyeleri arasından seçilir. Bir sonraki seçimler 2016 yılında gerçekleşecektir.

Mevcut Devlet Başkanı Truong Tan Sang 25 Temmuz 2011 tarihinde seçilmiştir. Başbakan Devlet Başkanı tarafından, Ulusal Meclis üyeleri arasından atanır. Başbakan yardımcıları Başbakan tarafından yine Ulusal Meclis üyeleri arasından atanır ve hem Başbakan hem de Başbakan yardımcıları Ulusal Meclis tarafından onaylanır.

Kabine üyeleri Başbakanın önerisi ile Devlet Başkanı tarafından atanır ve Ulusal Meclis tarafından onaylanır. 27 Haziran 2006 yılından beri Başbakan olarak Nguyen Tan DUNG görev yapmaktadır.

Vietnam’da yargı görece zayıftır ve Komünist Parti’den bağımsız değildir. Ülkede sadece 3,000 avukat bulunmaktadır ve yargılama süreçleri yeterince gelişmemiştir. Ülkede idam cezası yürürlükte olup, özellikle yolsuzluk ve uyuşturucu ile ilgili suçlarda uygulanmaktadır.

Vietnam’ın en yüksek yargı mercii “Supreme People's Court of Vietnam’dır ve üyeleri Ulusal Meclis tarafından seçilmektedir. Mahkeme Başkanı Devlet Başkanı’nın önerisi ile 5 yıllığına Ulusal Meclis tarafından seçilir ve Ulusal Meclis’e karşı sorumludur. Başkan raporlarını Ulusal Meclis’e sunar.

1.3. Nüfus ve İşgücü Yapısı

2014 yılı itibarıyla Vietnam’ın nüfusu 90,6 milyon kişiye ulaşmıştır. 2015 yılında 91,5 milyon, 2016 yılında 92.5 milyon, 2017 yılında ise 93,5 milyona ulaşması beklenmektedir.

Vietnam nüfus yoğunluğu bakımından Güneydoğu Asya’da Singapur ve Filipinler’den sonra 3, sırada olup, km başına ortalama 242 kişilik nüfus yoğunluğuna sahiptir. Nüfusun %73’ü kırsal kesimde yaşamaktadır ve nüfus ülkenin iki büyük pirinç üretim deltasında (Kuzeyde Kızıl Nehir, Güneyde Mekong) ve yoğunlaşmıştır.

Ülkede okuma yazma oranı oldukça yüksektir. 15 yaş ve üzeri nüfusun okuma yazma oranı %93,5 olup, kadın nüfusta bu oran %91,3, erkek nüfusta ise % 95,8’dir. Son yıllarda önemli artışlar olsa da, ülkede yüksek okul ya da üniversite eğitime sahip nüfus oldukça azdır. Ayrıca çalışabilir işgücünün yaklaşık %80’i vasıfsız kişilerden oluşmaktadır.

Vietnamda 54 ayrı etnik grup yaşamaktadır. Nüfusun %88’ini Viet ve Kihn adı verilen etnik grup oluşturmakta olup, çoğunlukla ülkenin alçak kesimlerinde yaşamaktadırlar. Diğer etnik gruplar ise (yaklaşık 5,5 milyon kişi) ülkenin yüksek ve dağlık kesiminde yerleşiktirler.

1.4. Doğal Kaynaklar ve Çevre

Vietnam maden ve mineraller açısından oldukça zengin kaynaklara sahiptir. Tespit edilen petrol rezervleri yaklaşık 4,7 milyar varil civarındadır. Vietnam’ın Red River Delta bölgesinde zengin doğal gaz ve kömür yatakları mevcut olup, bu bölgede tespit edilen doğalgaz rezervi yaklaşık olarak 185 milyar metreküp, kömür rezervi ise yaklaşık 3,8 milyar ton civarındadır. Vietnam yaklaşık 8 milyar ton işlenmemiş boksit rezervi ile dünyada üçüncü sıradadır, Vietnam ayrıca zengin demir yataklarına sahiptir.

Vietnam’ın tarıma elverişli arazisi oldukça az (0,08 hektar/kişi) olmasına rağmen bu araziler son derece verimlidir. Bu verimli araziler sayesinde Vietnam dünyanın en çok pirinç üreten ve ihraç eden ülkelerinden biri konumundadır. Bunun yanında, kahve, kauçuk, pamuk, çay, karabiber, soya fasulyesi, şeker kamışı, fıstık, muz Vietnam’ın ürettiği diğer başlıca tarım ürünleridir. Uzun bir sahil şeridine sahip olması nedeniyle, ülkede kıyı balıkçılığı da oldukça gelişmiştir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

2.1. Ekonomik Yapı

Vietnam, özellikle savaş sonrasında, ekonomisinde ve uluslararası sisteme entegrasyonunda önemli aşamalar kaydetmiştir. 1986 yılında Komünist Parti'nin 6. kongresinde kabul edilen ekonomik değişim (Doi Moi) politikası ile özel sektörün desteklenmesi kararı alınmış ve bu yönde politikalar geliştirilmiştir. Son yıllarda ekonomik büyüme ortalama %6-7 civarındadır. Bu oran sanayi üretiminde %13-14'tür. Vietnam dünyada en yüksek büyüme oranına sahip ülkelerden biridir.

2012 yılında Vietnam ekonomisinde sanayinin reel GSYİH içinde payı % 40,6 olup, sanayi en büyük sektör konumundadır. Petrol, madencilik, inşaat ve tekstil en önemli sanayi sektörlerindendir. Tarım sektörünün GSYİH içindeki payı %21,6 oranındadır. Vietnam'ın en önemli ihracat malları arasında kahve, pirinç ve biber gibi tarımsal ürünler bulunmaktadır. Tarım sektörünün GSYİH içindeki payı oldukça düşük olmasına rağmen toplam işgücünün %54'ü tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörlerinde çalışmaktadır. İşgücü açısından bakıldığında Vietnam bir tarım toplumu özelliği arz etmektedir. Hizmetler sektörünün reel GSYİH içindeki payı %37,7 oranındadır.

2.2. Ekonomi Politikaları

Vietnam'ın 2001 yılında ASEAN Serbest Ticaret Anlaşması'na iştiraki ve 2007 yılında DTÖ üyesi olması ülkenin ekonomik ve ticari rejiminde önemli değişikliklere neden olmuştur. DTÖ üyeliği, Vietnam'ın dış ticaret sisteminin daha liberalleşmesine, dış pazarlara giriş imkânlarının kolaylaşmasına ve bu sayede özellikle tekstil ve hazır giyim ihracatının artmasına neden olmuştur. Ayrıca ülke doğrudan yabancı sermaye yatırımları bakımından daha cazip hale gelmiştir. Bununla birlikte DTÖ üyeliği, fikri mülkiyet haklarının korunması, kamu iktisadi teşekküllerinin özelleştirilmesi gibi konularda yasal düzenlemeler yapma zorunluluğunu getirmiştir. DTÖ üyeliğinin, düşük döviz rezervleri nedeniyle, ülke ekonomisini dış şoklara daha açık ve fiyat dalgalanmaları bakımından daha kırılgan hale getireceği düşünülmektedir. Aynı şekilde iç piyasanın uluslararası rekabete açılması, ülkedeki KOBİ'lerin zayıf ve rekabetçi olmayan yapıları nedeniyle varlıklarını sürdürmelerinde zorluklara neden olmaktadır.

Vietnam'da devlet GSYİH'nin %37 oranında büyüklüğe sahip kamu iktisadi teşekkülleri aracılığı ile ekonomide önemli rol oynamaktadır. Kamu; enerji, telekomünikasyon, havacılık ve bankacılık gibi önemli ve hassas sektörlerde çoğunluk hisselere sahip olmayı sürdürmektedir. Vietnam Hükümeti, devlet kuruluşlarının ve firmalarının performansını artırmak için çeşitli politikalar uygulamaktadır. Ayrıca, kamu iktisadi teşekküllerinin bir kısmının özelleştirilmesine çalışılmaktadır.

Vietnam'ın en önemli sıkıntısı her yıl işgücüne katılan 1,5 milyon kişiye iş yaratmaktır. Global kriz, Vietnam'ın iş yaratma kabiliyetini kısıtlamıştır.

2.3. Ekonomik Performans

Global finans kriz sonrasında Vietnam ekonomisi 2010 yılında %6,8 oranında büyüyerek bölgesinde en yüksek büyüme oranına sahip ülkelerden biri olmuştur. 2008 yılındaki % 6,18 oranındaki büyümeye nazaran bir düşüş meydana gelmişse de, hükümetin 2009 yılı için tahmin ettiği %5'lik hedef aşılmıştır. 2010 yılında %6,8'lik bir büyüme oranı yakalanmıştır ve bu oran 2011'de %5,9 olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılında %5,9 büyürken 2015 yılında %6 büyümüştür.

2012 yılında GSYİH'nin büyüme oranı % 5,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran 1999'dan beri Vietnam için en düşük büyüme oranıdır. 2013 yılının ilk yarısında büyüme oranı daha da yavaşlamış yıllık bazda %4,9 olmuştur.

2011 yılındaki spiral enflasyon dönemi tüketici beklentilerini etkilemiş ve özel tüketim artışı, 2007-2011 arasındaki yıllık %7,5'luk orandan 2012 yılında %5,1'e düşmüştür. Ayrıca belirsiz politikalar sebebiyle daha önce büyümede büyük etkisi olan doğrudan yabancı yatırımlar da düşmektedir. Vietnam Devlet Bankası para politikasını gevşetmesine rağmen, tüketicilerin ve yatırımcıların endişelerinin silinmesi için düşük ve sabit enflasyonun kalıcı olması gerekmektedir. Zayıf dış talebin de bu duruma eklenmesiyle 2013 yılındaki büyümenin %5,3 ile sınırlı kalması beklenmektedir. 2014 yılında iç ve dış ekonominin görece düzelmesiyle 2014-2017 döneminde büyüme oranının yıllık %6,5'a yükselmesi beklenmektedir.

2.3.1. Ücretler

Vietnam'ın en önemli yatırım avantajlarından birisi genç ve ucuz işgücüne sahip olmasıdır. Nüfusun yaklaşık %75'i 40 yaş altındadır ve okuryazar oranı oldukça yüksektir. Ülkedeki çalışabilir işgücü sayısı yıllık ortalama 1 milyon 600 bin kişi artmaktadır.

Son yıllarda artan enflasyon, ücretlerde sürekli bir artış talebini de beraberinde getirmektedir. Bu durum bazen işçi grevlerine sebep olmaktadır. Asgari ücret bölgeler arasında ve sermaye sahipliği (yerli ve yabancı) bakımından farklılıklar arz etmekte olup, hükümet 2012 yılına kadar bütün ülkede geçerli tek bir asgari ücret belirlemeyi planlamaktadır.

Ülkedeki asgari ücret uygulaması hem bölgeler hem de sermayenin sahipliği açısından farklılıklar arz etmekteydi. Ancak 5 Ekim 2011'de yürürlüğe giren yasa ile (Decree no,70/2011/ND-CP) hem yerli hem de yabancı firmalarda çalışan işçilerin maaşları eşitlenerek ortadaki farklılık giderilmiştir. Buna göre birinci bölgede istihdam edilen işçiler için belirlenen asgari ücret aylık 2,000,000 Dong, ikinci bölge için 1,780,000 Dong, üçüncü bölge için 1,550,000 Dong ve dördüncü bölge için 1,400,000 Dong olmuştur.

2.3.2. Para Politikaları

Vietnam'daki para politikası ekonomik büyümeyi desteklemeye yöneliktir. 2012 yılında enflasyon 2011 yılındaki %18,7'den %9,1'e düşmüştür. 2012 yılında kredi artışı Merkez Bankası hedefi olan %15-17'ye ulaşamamıştır. 2013 yılında hükümet enflasyonu %6,5'un altında tutarak, kredi artışını %12'ye çıkarıp ekonomik büyümenin artmasını hedeflemektedir. Mart ve Mayıs aylarında faiz oranlarındaki azalma kredilerde artış sağlamaya başlamasına rağmen yıllık bazda büyüme ilk 7 ayda %5'te kalmıştır.

Merkez Bankasının parasal gevşemesi sabit oranlı enflasyonla desteklenmiştir. Önümüzdeki dönemde hükümet büyümeyi desteklemek için faiz oranının düşürülmesi ve enflasyonel baskıların oluşmasını engellemek için sabit tutulması kararları arasında kalacaktır.

2.3.3. Maliye Politikaları

2013-2017 döneminde Vietnam'ın geniş mali açığının devam etmesi beklenmektedir. 2011 yılında açığın GSYİH'nın %2,6'sı oranında daralması kamu yatırım harcamalarında azalma ve vergi ve gümrük vergisi gelirlerinin artmasından kaynaklanmıştır. Ancak 2012 yılında devam eden yüksek altyapı ve sosyal refahı artırmaya yönelik harcamalar mali açığın GSYİH'nın %4,9'una genişlemesine neden olmuştur.

2.3.4. Enflasyon

2014 yılında %4,1 olan enflasyon oranı 2015 de %2,5 seviyesine gerilemiştir. Global mal fiyatlarının sabit kalması ve ekonomik büyümenin çok hızlı olmayacağı beklentileriyle 2014 yılında enflasyonun yaklaşık %6,7 olması beklenmektedir. Ekonomik genişlemenin hızlanmasıyla enflasyonda da artış beklenmektedir. Önümüzdeki dönemde maaşlardaki hızlı artış ve artan arsa fiyatları sebebi ile Vietnam'da iş yapma maliyetlerinin artması beklenmektedir.

3. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

3.1. Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

1986 yılında Vietnam Komünist Partisinin uygulamaya koyduğu ve doi moi adı verilen yenileşme politikalarının yürürlüğe girmesinden sonra yabancı yatırımlara yönelik ilk yasal düzenleme 29 Aralık 1987 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yabancı yatırımlar ile ilgili olarak daha sonra 1990, 1992, 1996 ve son olarak da 2001 yılında Vietnam'da yabancı yatırım hakkındaki kanun 01 Temmuz 2001 yılında yürürlüğe girmiştir.

Vietnam'ın 11 Ocak 2007 tarihinde Dünya Ticaret Örgütü'ne tam üye olması ile mal ve hizmet ticareti, tarifeler ve gümrük işlemleri, yatırım önlemleri (TRIMS), Fikri Mülkiyet Haklarının korunması (TRIPS) gibi birçok alanda uluslararası taahhüt altına girmiştir. Bu sayede ülkedeki ekonomik özgürlükler artmış, mal ve hizmet ihracatında, dış ticaret politika uygulamalarında ve yasal düzenlemelerde daha fazla açıklık ve şeffaflık sağlanmıştır. Bu bakımdan ülke özellikle 2007 yılından itibaren yabancı yatırımcılar için sağladığı diğer avantajlar nedeniyle daha cazip hale gelmiştir. Sonuç olarak yabancı yatırımcıların çalışma ortamının düzeltilmesi ve DTÖ üyeliği ile birlikte ülkeye gelen doğrudan yatırımların miktarında önemli bir sıçrama yaşanmıştır.

IMF verilerine göre 2009 yılında ülkeye gelen doğrudan yabancı yatırım miktarı 2008 yılına göre 2 milyar dolar düşerek 7,6 milyar dolara gerilemiştir. 2010 yılında yeni yatırım taahhütleri (varolan yatırımlara yapılan ek yatırımlar hariç) yıllık bazda %18 düşüşle 18,6 milyar dolara gerilemiş, ancak gerçekleşen yatırım miktarı %10 artışla 11 milyar dolara yükselmiştir. Bu rakamlardan da anlaşılacağı DYY'lerin önemli bir kısmı taahhüt edilen süre içinde gerçekleşmemiştir. 2011 yılı ise Vietnam için DYY açısından zayıf bir sene olarak değerlendirilebilir. 2011 yılında ülkeye giren DYY 7,4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında ise DYY 16.3 milyar dolara çıkmıştır.

Vietnam'ın canlı ekonomisi yabancı yatırımcıların dikkatini çekmektedir. Siyasi hayattaki düzen ve ucuz işgücü diğer önemli faktörlerdir. Vietnam yatırımlarını çeşitlendirmek isteyen birçok yatırımcı tarafından Çin'e alternatif olarak görülmektedir. Vietnam komşusu olan diğer Güneydoğu Asya ülkelerine göre daha az yabancı sermaye çekmektedir. Yabancı yatırımların etkileri de şu anda diğer ülkelere göre daha azdır. Yabancı yatırımların ülkede sağlaması beklenen teknoloji gelişimi henüz istenen seviyelere ulaşamamıştır. Son yıllarda yabancı sermayeli şirketlerin ülkenin toplam çıktısı içindeki payı giderek artmaktadır. Özellikle otellere, restoranlara gayrimenkullere yönelen yabancı sermaye yatırımlarıyla birlikte ülkenin güneyinde yer alan şehirlerde manzara çok çabuk değişmektedir. Arzdaki büyük artış ve buna göre zayıf kalan talep karşısında gayrimenkul fiyatlarında düşüş riski vardır. Bunun yatırımlara getirisi üzerinde olumsuz bir etkiye yol açması mümkündür.

Vietnam'a yönelen Doğrudan Yabancı Yatırımları (DYY) birçok farklı ülkeden gelmekle birlikte Asya ve Avustralasya bölgesinin ağırlığı göze çarpmaktadır. DYY taahhütleri ağırlıklı olarak gayrimenkul, inşaat, imalat, otel ve restoran sektörlerine yöneliktir. 2014 yılında Vietnamlı Doğrudan Yabancı yatırım (yıllık) 9,2 milyar dolar, 2015 yılında ise 11,8 milyar dolar girmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde Vietnam'ın doğrudan yabancı sermaye yatırımları bakımından bazı avantajları ve dezavantajları vardır. En önemli avantajları; politik istikrar, ekonomik yapı, bölgedeki diğer ülkeler ile karşılaştırıldığında sosyal ve ekonomik güvenliğin daha fazla olması, yüksek ekonomik büyüme hızı ve buna bağlı olarak kişilerin gelirlerindeki hızlı artış ve 85 milyonluk nüfusu ile gelişmekte olan bir pazara sahip olmasıdır. Her ne kadar ülkedeki işgücünün fazlalığı ve düşük işgücü maliyeti bazı sektörler için (tekstil ve ayakkabı) avantaj gibi görünse de yetişmiş işgücü azlığı özellikle yüksek teknoloji sektörlerindeki yatırımlar bakımından dezavantaj yaratmaktadır. Ulaşım, taşımacılık, elektrik arzı ve kalitesi, telekomünikasyon,

bankacılık ve yedek parça üretimi gibi teknik ve ekonomik altyapının yeterince gelişmemesi doğrudan yabancı yatırımlar bakımından ülkenin diğer önemli dezavantajlarıdır.

Ülkede yabancı yatırımlar konusunda yetkili olan Yabancı Yatırım Ajansı (FIA) Planlama ve Yatırım Bakanlığına (MPI) bağlı olarak çalışmaktadır. Yabancı yatırımlar konusunda Merkezi anlamda yetkili kurum MPI'dir. Ülkedeki Yabancı Yatırım Ajansı'nın görevleri ise genel olarak Vietnam'ın yabancı yatırımlar konusundaki politikalarını belirlemek, yabancı yatırımları teşvik etmek, gözetlemek ve denetlemek ve bu alanda danışmanlık hizmeti vermek olarak sayılabilir.

Vietnam yabancı yatırımlar konusunda çeşitli teşvikler vermektedir. Tercihli kurumlar vergisi oranları uygulamak, kurumlar vergisinden tamamen muafiyet veya indirim, ithalat vergisi muafiyeti, telif ücret vergisi muafiyeti, arazi kullanımı veya kiralama ücretlerinden muafiyet, yap-işlet-devret öncelikleri, vs, yabancı yatırımlar için Vietnam hükümetinin uyguladığı başlıca teşviklerdir.

Vietnam hükümeti, yatırım teşvikleri için stratejik sektörler belirlemiştir. Bunlar genellikle yüksek katma değer yaratan ve üretim için ileri teknoloji gerektiren sektörler ile yüksek istihdam yaratan sektörler ve daha çok altyapı yatırımı gerektiren sektörlerdir.

Ülkeye yatırım yapan yabancı yatırımcılara hükümet tarafından; yatırımların kamulaştırılmayacağı, fikri mülkiyet haklarının korunacağı, sermaye ve kar transferinde herhangi bir zorluk çıkarılmayacağı, daha sonradan yapılacak yasal düzenlemeler ile yatırımcıların zarara uğratılmayacakları veya farklı uygulamalara tabi tutulmayacakları konusunda güven artırıcı çeşitli garantiler verilmektedir.

Vietnam hükümeti her ne kadar özel sektör yatırımlarını teşvik etse de bankacılık ve finans, yayıncılık, sağlık, gayrimenkul, madencilik ve eğitim sektörlerinde yapılacak özel sektör yatırımlarında hem yerel hem de yabancı yatırımcılar için ilave şartlar istenmektedir.

Yabancı yatırım prosedürleri yatırım miktarlarına göre belirlenmektedir. Vietnam Yatırım Ajansı (FIA) verilerine yabancı yatırım miktarı 16 Milyon dolardan daha az ise yatırım lisansı alma süresi ortalama 15 işgünüdür. Yatırım miktarı daha fazla ise veya yukarıda bahsedilen ve yatırım için ilave şartlar gerektiren sektörlere yönelik ise bu süre 20 ila 40 gün arasında olmaktadır.

3.2. Özel Bölgeler

Vietnam hükümeti yatırımcıların daha ayrıcalıklı hizmet alabilmesi, çeşitli vergi ve gümrük tarife indirimlerinden yararlanabilmesi için bazı özel bölgeler dizayn etmiştir. Bunlar; endüstri bölgeleri, serbest ticaret bölgeleri ve yüksek teknoloji bölgeleridir.

Bu bölgelerde faaliyette bulunan yerli ve yabancı firmalar çeşitli vergi avantajları yanında ürettikleri ürünleri ihraç etmeleri durumunda hammadde ithalatı için vergi vermemektedirler. Vietnam ayrıca DTÖ anlaşması kapsamında tarife dışı engelleri de elimine etmektedir.

Vietnam da 194 tane endüstri ve serbest ticaret bölgesi bulunmaktadır, 2009 yılı itibarıyla bu bölgelerde faaliyette bulunan lisanslı yabancı yatırımcı sayısı 3,325 olup, toplam yatırım miktarı 39,3 milyar dolardır. Bu bölgelerde çalışan toplam işçi sayısı ise yaklaşık 1,1 milyon kişidir.

Endüstri ve Serbest ticaret bölgeleri, sağladıkları vergi ve tarife muafiyetlerinin yanı sıra, altyapı olanakları nedeniyle de yabancı yatırımcılar tarafından tercih edilmektedir. Hâlihazırda bu bölgelerde gıda işleme, tekstil ve giyim gibi daha çok hafif sanayi kolları faaliyette bulunmakta olup, ağır sanayi yatırımlarının sayısı azdır.

Bu bölgelerdeki taşımacılık, dağıtım ve depolama alanlarında hizmet veren antrepolar bulunmaktadır. Ancak gümrük ve sigortacılık işlemleri için yabancı firmaların bölgesel gümrük ofislerine müracaat etmeleri gerekmektedir. Bu bölgelerdeki gümrük işlemleri ve ürünlerin teslim süresi konusunda standart bir süre olmayıp, bu işlemler bazen uzun sürebilmektedir.

İthal edilen veya ihraç amaçlı üretilen çoğu ürün bölgesel gümrük ofislerine bağlı antrepolarda depolanabilmektedir. Ancak Vietnam’a ithalatı veya ülkeden ihracatı yasak olan ürünler, Vietnam’da üretilen sahte marka veya sahte etiket taşıyan ürünler ile çevreye ve genel halk sağlığına zararlı ürünlerin bu bölgelere girmesi ya da depolanması yasaktır. Bu antrepolarda depolama yapılacak ürünler ile ilgili olarak, ürün limana gelmeden en az 24 saat önce ilgili gümrük ofisine başvurulup depo sahipleri ile kiralama sözleşmesi yapılması gerekmektedir.

Bu antrepolarda ürün depolamak için gerekli olan evraklar; ürünleri antreposunda depolayacak olan antrepo yetkilisi ile yapılan sözleşme, antrepo kira sözleşmesi, gemi yükleme faturası, ürünlere ait menşe şahadetnamesi ve gümrük beyannamesidir.

Ülkede İş Kurma Mevzuatı

Vietnam’da ticari faaliyette bulunmak isteyen yabancı firmalar aşağıda belirtilen üç tip lisanstan birine sahip olmak zorundadır.

Temsilcilik Ofisi Lisansı

Temsilcilik ofisi lisansı şehirlerdeki ilgili ticaret departmanları tarafından verilmektedir. 25 Temmuz 2006 yılında yayınlanan kanun (72/2006/ND-CP) ve 28 Eylül 2006 tarihinde yayımlanan (11/2006/TT-BTM) sirkülerde ülkedeki temsilcilik ofisi açmanın şartları, bu ofislerin hak ve sorumlulukları belirlenmiştir.

Bu kapsamda temsilcilik ofisi; yerel faaliyetleri için ofis kiralayabilmekte, belli sayıda uzman olmak şartıyla yerel personel çalıştırabilmektedir. Temsilcilik ofislerinin faaliyetleri, genel olarak ana firma adına pazar araştırması yapmak, pazarlama ve satış faaliyetlerini takip etmek veya gözetlemek ve ana firmanın uzun dönemli yatırım faaliyetlerini yürütmek gibi belli alanlar ile sınırlandırılmıştır.

Temsilcilik ofislerinin ticaret yapma, profesyonel danışmanlık yapma vb, gibi gelir getirici faaliyetlerde bulunması kesinlikle yasaklanmıştır.

Temsilcilik ofisi lisansı yabancı firmalara bir bölgede sadece bir ofis açmasına müsaade etmektedir. Aynı bölgede ya da diğer bölgelerde başka bir temsilcilik ofisi açmak isteyen yabancı firmaların her bir ofis için başka bir lisans başvurusu yapmaları gerekmektedir. Birden fazla temsilcilik açmak isteyen firmaların ilk lisans başvurularında kaç tane temsilcilik ofisi açmayı planladıklarını resmi makamlara bildirmeleri tavsiye edilmektedir. Daha sonra karar verilirse, yetkili makamlar ilk temsilcilik ofisinin faaliyet ve performansına ilişkin dokümanlar talep edebilmektedir.

Lisans başvurusu için ana firma ile ortaklık yapısı, şirket kuruluş sözleşmesi gibi ana firmaya bazı dokümanlar hazırlanmalı, firmanın Vietnam’daki temsilcisinin adı ve ofisin Vietnam’daki adresi belirlenmelidir. Başvuru işlemleri ortalama 15 günde sonuçlandırılmaktadır.

Şube Lisansı

Yabancı firmaların Vietnam’da şube açması ve yönetmesi Vietnam ticaret kanunu ile düzenlenmiştir. Bu lisans Vietnam’da özellikle hizmet sektöründe faaliyette bulunmak isteyen yabancı firmalara verilmektedir. Bu sektörler genellikle Vietnam hükümeti tarafından yakından takip edilen ve gözetlenen bankacılık, finans,

sigortacılık, pazarlama ve reklâmcılık, eğitim, turizm, lojistik gibi hizmet sektörü faaliyet kollarıdır. Ayrıca bazı yabancı tütün firmalarına da şube lisansı verilmiştir. Çoğu yabancı firma Vietnam’da başlangıçta temsilcilik ofisi açmış, daha sonra şube lisansı almıştır.

Yukarıda sayılan alanlarda faaliyette bulunan ve Vietnam’da şubesi bulunan yabancı firmalara ait şubeler mal ve hizmetlerin ihracat ve ithalatı konularında bazı sınırlamalara tabidirler. Ayrıca ticari faaliyetleri ve sahip oldukları varlıkları bakımından Vietnam’da uygulanan kurumlar vergisine tabidirler.

Şube lisansı için başvurular genellikle Vietnam Endüstri ve Ticaret Bakanlığı tarafından verilmektedir. Bazı alanda farklı otoriteler de lisans verme konusunda yetkilidir. (bankacılık lisansı için Vietnam Merkez Bankası, yabancı hukuk büroları için Adalet Bakanlığı gibi).

Yabancı Yatırım Lisansı

Vietnam’da yatırım lisansı düzenleme yetkisi bakımından yetkili kurum Vietnam Yatırım ve Planlama Bakanlığıdır, Hanoi ve Ho Chi Minh City’de ofisleri bulunan Bakanlık, yatırım lisansı başvurularını genellikle 15-60 günlük bir surede sonuçlandırmaktadır. Son yıllarda yatırım izni verme ve lisans düzenleme konusunda yerel otoritelere de bazı sınırlar dâhilinde kısmi yetki verilmiştir. Ayrıca ‘A grubu’ olarak nitelendirilen ve genellikle telekomünikasyon, petrol ve doğalgaz, altın madenciliği gibi belli bazı alanlardaki projeler için Başbakanın izni gereklidir, Bu konularda Vietnam Yabancı Yatırım Ajansı Başbakanlığa danışmanlık hizmeti yapmaktadır.

Vietnam’da yatırım yapmak isteyen yabancı firmalar çeşitli araçlar kullanarak yatırım faaliyetinde bulunmaktadırlar. Bu yöntemler:

- İş Ortaklığı (Business cooperation)

Yabancı firmalar bu yöntem ile özellikle büyük ölçekli projelere yatırım yapabilmekte ve elde ettikleri gelirlerini kendi ülkelerine serbestçe aktarabilmektedir. Bu yöntem ile yapılan iş kontratına göre; taraflar kurulan şirketin borç ve alacaklarından müştereken ve müteselsilen sorumlu olabilmekte ayrıca elde edilen gelir de sözleşmeye göre paylaşılabilir. Yabancı yatırımcılar bu çeşit iş anlaşmalarında personel ve vergi gibi konularda daha az bağlayıcı kurala tabi olduğundan iş yapma bakımından daha bağımsız hareket edebilmektedir.

İş ortaklığı kurulabilmesi için; taraflar arasında bir kontrat imzalanarak bu kontratın yetkili otorite tarafından onaylanması gerekir, Vietnam kanunlarında iş ortaklığı sözleşmelerinin süresi 50 yıl ile sınırlandırılmıştır. Taraflar iş anlaşması süresi içerisinde hisselerini bu hisselerle bağlı ön alım haklarını birbirlerine veya diğer kişilere devredebilmektedir. Bu tür ortaklıklar genellikle Vietnamlı posta ve telekomünikasyon firmaları tarafından tercih edilmektedir.

- Ortak Girişim (Joint Venture)

Bu tür ortak girişimlerde yabancı firmalar Vietnam’da kurulan şirket sermayesinin en az %30’una sahip olmak zorundadır. Ortak girişim firması kurulabilmesi için yetkili otoritelerden onay alınması gerekir. Onay başvurusunda bulunmak için taraflar ortak girişim projesi için bir fizibilite çalışması yapması, kendi aralarında sözleşme imzalamaları, yasal ve finansal durumlarını gösteren ilgili belgeleri temin etmeleri ve ortak girişim firmasının kuruluş sözleşmesinin hazırlanması gerekmektedir. Bu tür firmaların isminin Vietnamca ya da Vietnamca ve İngilizce (aynı anda) olması gerekir.

Vietnam’daki yabancı sermaye ile ilgili mevcut yasaya göre; kredi kurumları, vb, bazı iş kolları dışındaki ortak girişim firmalarının sermaye tutarları ile ilgili belirlenmiş bir miktar yoktur. Bununla birlikte firmanın yasal

sermayesi toplam yatırım miktarının en az %30'u kadar olmalıdır. Vietnam kanunlarına ortak girişim anlaşmalarının süresi 50 yıldır ve talep edilmesi halinde 70 yıla kadar uzatılabilmektedir. Taraflar anlaşma süresi içerisinde hisselerini bu hisselerle bağlı ön alım haklarını birbirlerine veya diğer üçüncü taraflara devredebilmektedir.

Ortak girişim firmaları, tarafların temsil edildiği bir yönetim kurulu oluşturmak ve yılda en az bir kez toplamak zorundadır. Şirketin Genel Müdürü, genel müdür yardımcıları yönetim kurulu tarafından tanınmak zorundadır. Şirketin genel müdürünün ya da birinci derecede yetkili genel müdür yardımcısının Vietnam vatandaşı olması gerekmektedir.

- Sermayesinin tamamı (%100) yabancı olan firmalar

Mevcut yasada herhangi bir sınırlama olmaması durumunda Vietnam'da yetkili otoriteden izin almak suretiyle yatırım amaçlı ve sermayesinin tamamı yabancılara ait olan firma kurulabilmektedir. Yetkili merciye başvurmadan önce; yatırım projesinin fizibilite çalışması yapılmalı, firmanın kuruluş amacı veya tüzüğü ile yatırımcının yasal ve finansal durumunu gösterir belgelerin hazırlanması gerekmektedir.

Bu firmalar 50 yıllığına kurulabilmektedir, Firmanın yasal temsilcisi olan genel müdürünün isminin firma kuruluş sözleşmesinde belirtilmesi gerekir.

Yabancı işçi Çalışma İzni

Vietnam'da yabancı işçi çalıştırma ve oturma izni başvuru işlemleri için dosya hazırlama ve başvuru işlemini yapma yetkisi işverenin (firma ve kurumlar) sorumluluğundadır. Başvurular İşçi Savaş Malulleri ve Sosyal İşler Bakanlığı'nın yerel ofislerine yapılmaktadır.

Başvuru süreci yaklaşık 15 gün sürmekte maliyeti ise yaklaşık 25 USD tutarındadır. Yabancı işçi olarak çalışabilmek için;

- En az 18 yaşında ya da daha büyük olmak,
- Fiziki olarak başvurulmuş işe uygun olmak,
- Yüksek teknik ya da profesyonel özelliklere sahip olmak,
- Adli sicili temiz olmak,
- Bulaşıcı vb, hastalıklar ile ilgili Vietnam yasalarının istediği şartlara haiz olmak gerekmektedir,

Bu özellikleri taşıyan kişilerin iş başvuru dosyalarında;

- İşveren tarafından izin verildiğine dair başvuru dilekçesi,
- Vietnam'da işçi olmak için başvuru dilekçesi,
- Yabancı işçinin yaşadığı ülkenin yetkili mercilerinden alınan adli sicil kaydı,(işçilik başvurusunda bulunan yabancılar Vietnam'da 6 aydan fazla süre ikamet etmişler ise Vietnamlı yerel otoritelerden de sabıka kaydı almaları gerekmektedir),
- İşçinin kendi ülkesinden aldığı sağlık raporu (işçi Vietnam'da ikamet ediyor ise Vietnam Sağlık Bakanlığı tarafından onaylanması gerekmektedir)
- Yabancı İşçinin mesleği ile ilgili sertifikalar (diploma vb,)
- Ön yüzden çekilmiş 3 adet vesikalık resim bulunması gerekir.

Üç aydan daha az süre için Vietnam'da çalışacak olan kişiler, Vietnam yasalarına göre kurulan limited şirketin yönetim kurulu üyeleri, Vietnam'daki temsilcilik ofisi ya da yabancı firma şubesi temsilcisi ve Vietnam Adalet

Bakanlığı'ndan faaliyette bulunmak için sertifika alan avukatlar ülkede çalışmak için izin almak zorunda değildir.

Vietnam hükümeti 25 Mart 2010 tarihinde yayınladığı yeni düzenleme ile (34/2008/ND-CP) ülkede yabancı işçilerin çalışması konusunda iyileştirmeler yapmıştır.

Yeni düzenleme ile yabancı uyruklu işçilere 36 aya kadar çalışma izni verilmektedir, Ancak çalışma izninin sona ermesi, yabancı iş kontratının sona ermesi ve iş sözleşmesinin içeriğinin çalışma iznine aykırı olması durumunda bu süreye bakılmaksızın çalışma izni sona ermektedir.

Sözleşmesi sona eren işçilerin çalışma sürelerini uzatmak için Vietnam Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına başvurmaları gerekmektedir. Yabancı işçilerin yerine istihdam etmek üzere Vietnamlı işçileri eğiten, ancak 36 aydan daha fazla zamana ihtiyaç duyulan projelerde, işverenler çalıştıracakları yabancı işçiler için 36 aydan daha uzun süre için çalışma iznine başvurabilmektedirler.

Geçici süre için (deneme amaçlı) Vietnam'a gelen yabancı işçiler en az yedi gün önceden, isim, doğum tarihi, uyruğu, pasaport numarası, işe başlama ve bitiş tarihi ve işin niteliği konusunda çalışma Bakanlığı'nın yerel departmanlarına bilgi vermek zorundadırlar.

Vietnam'da faaliyet gösteren yabancı firmaların yönetim ve uzman kadrolarında çalışan Vietnamlı personelin sayısı toplam çalışanların en az %20'si oranında olmak zorundadır.

4. DIŞ TİCARET

1997–1998 yıllarında ortaya çıkan bölgesel finansal krizi takiben Vietnam, Asya dışına açılma ve yeni ihrac pazarları bulma gayreti içine girmiş ve büyük ölçüde başarılı olmuştur. Ülkede dış ticaret sektörü nispeten büyük bir hacme sahiptir. Gerek ihracat ve gerekse ithalat, kriz dönemleri hariç, genel olarak büyük bir artış trendindedir, 2014 yılında yaklaşık 150 milyar dolar olan ihracat 2015 yılında 162 milyar dolar, 2016 yılında ise 176 milyar dolar, 2017 yılında ise 215 milyar dolar olmuştur.

4.1. Vietnam'ın Dış Ticareti

Tablo 1: Vietnam'nın Dış Ticareti (Bin \$)

YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2015	162,016,742	165,775,858	327.792.600	-3.759.116
2016	176,580,787	174,978,350	351.559.137	1.602.437
2017	215,118,607	213,215,299	428.333.906	1.903.308
2018	242,969,228	236,837,415	479.806.643	6.131.813

Kaynak: Trademap

4.2. Vietnam'nın İhracatı

Vietnam'ın ihrac ettiği ürünler gerek sanayi ve gerekse tarım sektöründe çok geniş bir yelpazeden oluşmaktadır, Ülkenin ihracatında ilk sırayı petrol yağları almaktadır. Petrol yağları dışında, ihracatta ön sıralarda yer alan belli başlı ürünler ayakkabı, pirinç, kahve, balık ürünleri ve diğer mobilyalardır, Ülkenin ürün bazında ihracatı incelendiğinde, ihrac edilen ürünlerin büyük bir bölümünün gelenekselleşmiş olduğu ve ihrac edilen ürün çeşidi bakımından ciddi dalgalanmalar olmadığı gözlemlenmektedir.

Tablo 2: Vietnam'ın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$)

GTİP	ÜRÜNLER	2016	2017	2018
	TOPLAM	176,580,787	215,118,607	242,969,228
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	36,101,400	47,703,847	53,719,168
8542	Elektronik entegre devreler	5,187,266	6,771,741	7,891,528
6404	Dış tabanı kauçuk, plastik, tabii veya terkip yoluyla elde edilen kösele ve yüzü dokumaya elverişli maddelerden ayakkabı	6,138,003	7,515,605	8,249,126
6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar	4,295,258	4,553,689	5,086,184
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	3,901,331	4,279,361	4,599,005
8529	Sadece veya esas itibariyle 85.25 ila 85.28 pozisyonlarında yer alan cihazlara mahsus aksam ve parçalar	403,516	662,653	2,564,923
8443	Baskı yapmaya mahsus makinalar; kopyalama ve faks makinaları; bunların aksam, parça ve aksesuarları	2,588,687	3,270,019	3,673,064
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	3,713,498	3,551,079	3,488,550
4202	Deri ve köseleden sandık, bavul, valiz, evrak çantası, seyahat eşyası, kılıf vb.	2,795,753	2,909,752	2,967,973
6402	Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar	2,369,313	2,396,729	2,625,594

Tablo 3: Başlıca Ülkeler İtibari ile İhracatı (1000 \$)

Sıra	Ülkeler	2016	2017	2018
	TOPLAM İHRACAT	176,580,787	215,118,607	242,969,228
1	ABD	38,473,177	41,549,715	47,555,886
2	Çin	21,950,445	35,394,309	41,267,823
3	Japonya	14,671,489	16,792,128	18,849,129
4	G. Kore	11,406,058	14,807,156	18,206,731
5	Hong Kong, Çin	6,088,077	7,574,307	7,948,682
6	Hollanda	6,011,627	7,098,907	7,076,868
7	Almanya	5,960,516	6,353,565	6,872,343
8	Hindistan	2,687,193	3,756,251	6,563,163
9	Birleşik Krallık	4,898,077	5,415,116	5,773,522
10	Tayland	3,690,732	4,800,869	5,254,850
11	B.A.E.	4,999,553	5,026,908	5,205,660
12	Avusturya	2,631,290	3,705,273	4,069,176

Kaynak: Trade Map

4.3. Vietnam'ın İthalatı

Vietnam'ın ithal ettiği ürünler içinde ilk sırayı petrol yağları (ham yağlar hariç) almaktadır, ithalatta önde gelen diğer ürünler içinde demir-çelik ürünleri, telefon cihazları ve otomotiv ve oto yedek parça yer almaktadır, ihracatta olduğu gibi, ülkenin ithal ettiği ürünler çeşit olarak istikrarlı bir yapı sergilemektedir

Tablo 4: Vietnam'ın İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1000 \$)

GTİP	ÜRÜNLER	2016	2017	2018
	TOPLAM	174,978,350	213,215,299	236,837,415
8542	Elektronik entegre devreler	16,263,311	21,049,568	24,115,701
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	11,990,240	18,273,277	17,257,647
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	5,646,043	7,639,830	7,916,736
9013	Sıvı kristalli tertibat, lazerler, diğer optik cihaz ve aletler	393,053	2,198,491	3,012,886
6006	Diğer örme mensucat	2,353,946	2,644,890	3,206,339
8534	Baskı devreler	2,311,807	3,356,674	3,311,004
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm) (sıcak haddelenmiş) (kaplanmamış)	1,773,496	2,813,612	3,095,767
8529	Sadece veya esas itibarıyla 85.25 ila 85.28 pozisyonlarında yer alan cihazlara mahsus aksam ve parçalar	2,298,587	3,182,093	2,757,658
8479	kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makinalar ve mekanik cihazlar	1,364,418	3,418,696	1,756,499
5407	Sentetik filament ipliklerinden dokunmuş mensucat	1,264,869	1,527,120	1,727,250
8541	Diyodlar, transistörler vb yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	1,731,404	2,039,864	2,958,892
7225	Diğer alaşımlı çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm.veya daha fazla)	2,280,181	2,349,716	2,487,365
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	2,028,684	2,629,673	2,565,398
5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	1,643,254	2,331,827	2,713,770
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	1,922,104	2,228,965	2,618,241

Kaynak: Trade Map

Tablo 5: Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalatı (1000 \$)

Sıra	Ülkeler	2016	2017	2018
	TOPLAM İTHALAT	174,978,350	213,215,299	236,837,415
1	Çin	50,037,691	58,532,566	65,411,599
2	G. Kore	32,193,121	46,943,334	47,342,097
3	Japonya	15,098,323	16,916,806	18,884,699
4	Tayvan	11,241,779	12,709,685	13,247,322

5	Tayland	8,855,140	10,702,322	11,986,338
6	ABD	8,712,156	9,342,939	12,518,858
7	Malezya	5,174,313	5,945,346	7,420,463
8	Singapur	4,768,529	5,318,587	4,527,526
9	Endonezya	2,992,478	3,656,305	4,918,045
10	Almanya	2,850,215	3,203,719	3,819,333
11	Hindistan	2,745,535	3,954,592	4,122,730

Kaynak: Trade Map

5. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE VERGİLER

5.1 Dış Ticaret Politikası

Vietnam’da ihracat ve ithalat ile ilgili aktiviteler başlıca üç yasa ile düzenlenmiştir. Bunlar Ticaret Kanunu (2005), ihracat–ithalat kanunu (2005), Gümrük kanunu ve bu kanunlar ile ilgili alt düzenlemelerdir.

Vietnam yasal düzenlemelerine göre Vietnamlı bir firma, ihracat ya da ithalatı yasak veya izne bağlanmadığı sürece her türlü ürünün, yaptığı iş ya da faaliyet alanından bağımsız olarak ihraç ya da ithalatını yapabilir. Ancak yabancı bir firma için aynı kural geçerli değildir. Yabancı firmaların ticari hakları Vietnam’ın DTÖ üyeliği kapsamında yeniden düzenlenmiştir. Bu yeni duruma göre Vietnam’da üretim yapan yabancı bir firma ürettiği malların ülke içinde pazarlamasını ve ihracatını herhangi bir kısıtlama olmadan kendisi yapabilmektedir. Bununla birlikte üretim ile ilgili olmayan ticari faaliyetlerde kısıtlamalar mevcuttur. 1 Ocak 2008 yılında yapılan düzenlemeye göre Vietnam’da üretim yapmayan ancak ürünlerini Vietnam’da pazarlamak isteyen ya da Vietnam’a ihraç etmek isteyen yabancı firma bu işlemleri ancak bir acente ya da distribütör aracılığı ile yapabilmektedir. Bunun yanında yabancı firma Vietnamlı bir firma ile ortak girişim firması kurarak da ürünlerinin iç pazarda satış, dağıtım ve pazarlamasını yapabilir. Ancak bu ortak girişim firmasının sermayesinde yabancı firmanın payı maksimum %49 olabilmektedir. 1 Ocak 2009 tarihi itibarıyla yabancı firmalar sermayesinin tamamı kendilerine ait yabancı yatırım firmaları kurabilmektedirler.

5.2 Tarifeler ve Diğer Vergiler

5.2.1 Dış Ticaret Politikası

Vietnam’da ihracat ve ithalat ile ilgili aktiviteler başlıca üç yasa ile düzenlenmiştir. Bunlar Ticaret Kanunu (2005), ihracat–ithalat kanunu (2005), Gümrük kanunu ve bu kanunlar ile ilgili alt düzenlemelerdir.

Vietnam yasal düzenlemelerine göre Vietnamlı bir firma, ihracat ya da ithalatı yasak veya izne bağlanmadığı sürece her türlü ürünün, yaptığı iş ya da faaliyet alanından bağımsız olarak ihraç ya da ithalatını yapabilir. Ancak yabancı bir firma için aynı kural geçerli değildir. Yabancı firmaların ticari hakları Vietnam’ın DTÖ üyeliği kapsamında yeniden düzenlenmiştir. Bu yeni duruma göre Vietnam’da üretim yapan yabancı bir firma ürettiği malların ülke içinde pazarlamasını ve ihracatını herhangi bir kısıtlama olmadan kendisi yapabilmektedir. Bununla birlikte üretim ile ilgili olmayan ticari faaliyetlerde kısıtlamalar mevcuttur. 1 Ocak 2008 yılında yapılan düzenlemeye göre Vietnam’da üretim yapmayan ancak ürünlerini Vietnam’da pazarlamak isteyen ya da Vietnam’a ihraç etmek isteyen yabancı firma bu işlemleri ancak bir acente ya da distribütör aracılığı ile yapabilmektedir. Bunun yanında yabancı firma Vietnamlı bir firma ile ortak girişim firması kurarak da ürünlerinin iç pazarda satış, dağıtım ve pazarlamasını yapabilir. Ancak bu ortak girişim firmasının

sermayesinde yabancı firmanın payı maksimum %49 olabilmektedir. 1 Ocak 2009 tarihi itibarıyla yabancı firmalar sermayesinin tamamı kendilerine ait yabancı yatırım firmaları kurabilmektedirler.

5.2.2 Tarifeler ve Vergiler

Vietnam gümrük tarifeleri dört ana kategoriye ayrılmaktadır.

1. Tercihsiz tarife -Normal Ticari İlişkiler -En fazla kayırılan ülke oranları (her hangi bir ülkenin bir ülkeye uyguladığı imtiyazın başka ülkelere uygulanandan daha az olamayacağı kuralı).
2. Ortak tarife (ASEAN ülkelerinden yapılan ithalatlarda)
3. Tercihli tarife: (Vietnam'ın Serbest Ticaret Anlaşması imzaladığı ülkelerle arasında uyguladığı tarife)
4. Genel vergi oranları (diğer ülkeler, tercihsiz tarife ve en fazla kayırılan ülkelere uygulanan oranlardan %50 daha fazla)

Vietnam'da Ulusal Meclis her bir ürün için vergi dilimleri belirler. Vietnam Maliye Bakanlığı ise bu oranların uygulanmasına ilişkin gözetim ve denetim yetkisine sahiptir.

Vietnam DTÖ Bilgi Teknolojileri Anlaşmasına imza atarak bu anlaşma kapsamındaki ürünlerin ülkeye ithalinde birçok vergiyi kaldırmıştır. Ayrıca DTÖ Kimyasal Uyumlaştırma Anlaşması kapsamında olan ürünlere ilişkin gümrük vergilerini de yüzde 80 oranında düşürmüştür.

Vietnam 2007 yılında bazı ürünler için düşürmüş olduğu vergi oranlarını 2008 yılında tekrar gözden geçirerek arttırmıştır. Söz konusu ürünler kırmızı et ürünleri, beyaz et ürünleri, otomobil ve oto yedek parçalarıdır.

Vietnam'ın DTÖ'ye üyeliğinden sonra ABD tarafından söz konusu ülkeye ihraç edilen belli başlı birçok eşyada gümrük vergilerinin oranını %15 veya daha altına çekilmiştir.

Malların ve Kişisel Eşyaların Geçici İthalı:

15 Aralık tarihli ve 154/2005/ND-CP sayılı ilgili kanunun 30, 31 ve 32 inci maddeleri uyarınca bazı eşyaların 90 gün içerisinde tekrar ihraç edilmek kaydıyla gümrüksüz olarak Vietnam'a geçici ithaline izin verilmektedir. Söz konusu eşyalar; fuar ve sergilerde sergilenen eşyalar; yabancı gemi veya hava taşıtlarının tamiri için getirilen profesyonel makine ve teçhizat, bunların parçaları ile yedek parçalardır.

Vietnam, Ocak 2007 yılında WTO'nun 150'nci resmi üyesi olarak Eşyanın Geçici Kabulüne İlişkin Sözleşmeyi yani Ata Karnesi sistemini tanımaya yönelik adımlar atmıştır.

Vietnam kanunları uyarınca (işadamları) şahıslar yanlarında iki adet dizüstü bilgisayardan fazla bilgisayar getirememektedirler. İşadamları gümrük görevlilerine söz konusu bilgisayarlarda hangi programların yüklü olduğunu göstermek mecburiyetinde değildirler. Bu kapsamda herhangi bir kısıtlam bulunmamaktadır.

Vietnam Vergi Sistemi

Dolaylı Vergiler

Vietnam'da üç tür dolaylı vergi uygulanmaktadır. Bunlar; KDV (Katma Değer Vergisi), ÖTV (Özel Tüketim Vergisi) ve İthalat/İhracat vergileridir. Dolaylı vergiler, toplam bütçe gelirleri içerisinde yüzde 45'lik önemli bir paya sahiptir.

Katma değer vergisi, bütçe gelirleri içerisinde kurumlar vergisi ile beraber ikinci sırada gelmektedir. Söz konusu vergi, mallar ve hizmetler üzerinden alınmasına rağmen bazı istisnalar bulunmaktadır. Ülkede

yüzde %5 ve %10 olmak üzere iki çeşit KDV oranı uygulanmaktadır. ÖTV ise tütün, alkol otomobil, klima, akaryakıt ürünleri, oyun kâğıtları, bahis oyunları ve bazı eğlence hizmetleri üzerinden alınmaktadır.

İthalat ve ihracat vergileri dış ticaret üzerinden alınan vergilerden olup, diğer ülkelerle karşılaştırıldığında vergi gelirleri arasında önemli bir paya sahip olduğu görülmektedir.

1999 yılında yürürlüğe giren KDV Kanunu ile vergi gelirlerinde bir artış olmuştur. 1998 yılında gelir vergisi 11.274 trilyon VND (Vietnam Dong'u) iken bu rakam 1999 yılında yüzde 52 yükselerek 17.116 trilyon VND'ye çıkmıştır. KDV Kanunu, 2003 yılında yapılan ve 2004 yılında yürürlüğe giren değişiklikle birçok ülkede uygulanan KDV sistemleriyle benzerlik taşıyor hale getirilmiştir.

Özel tüketim vergisi 1990 yılında yürürlüğe girmiş ve tüm ekonomik sektörlere homojen bir biçimde uygulanmıştır. Bu vergiden tütün mamulleri ve alkollü içecekler sektörü etkilenmiştir. İlk aşamada ÖTV söz konusu ürünlerle sınırlıyken, 1995 yılında yapılan değişiklikle ithal ürünleri (ithal otomobiller ve akaryakıt) kapsayacak şekilde bir değişikliğe gidilmiştir. İlk başta %20 ile 70% arasında değişen oranlar, 1995 yılında yapılan değişiklikle %15 ile %100 oranında olacak şekilde revize edilmiştir.

1991 ile 1995 arasında ÖTV/KDV oranı yaklaşık 43/100 civarında seyretmiştir. 1998 yılında ÖTV vergisinin kapsamı yerli üretim otomobiller ve klimalar ile aynı zamanda bazı hizmet sektörlerini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

2004 yılında yürürlüğe konulan vergi reformu ile KDV sisteminde yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Vergi yükünün azaltılması amacıyla otomobil ve klima vergilerinde ÖTV bir miktar azaltılmıştır. Diğer mal ve hizmetlerdeki ÖTV aynı kalmış, şans oyunları da ÖTV kapsamına alınmıştır. Üretim aşamasında bazı işletmeler tarafından fiyatı düşürmek amacıyla uygulanan transfer fiyatlandırması ile başa çıkabilmek için bazı tedbirler alınmıştır.

İthalat ve İhracat Vergisi Kanunu 26 Aralık 1991'de kabul edilmiş ve 1992 Mart ayında yürürlüğe girmiştir. Bu verginin hesaplanmasında ithal veya ihraç edilen eşyanın miktarı, vergi matrahı ve vergi oranı üzerinden bir hesaplama yapılmaktadır. Söz konusu verginin toplam bütçe gelirlerine oranı 1997 yılında %20.5 iken bu oran 2004 yılında %12'ye düşmüştür. Vergi gelirlerindeki bu azalış, ASEAN, AB ve ABD ile yapılan anlaşmalarda yer alan taahhütler çerçevesinde, karşılıklı olarak vergi oranlarının azaltılmasından kaynaklanmıştır.

Kurumlar Vergisi

Kurumlar vergisi Vietnam ekonomik gelişiminde iki önemli role sahiptir. Bunlardan birincisi gelir yaratma rolüdür. Kurumlar Vergisi gelirleri toplam vergi gelirlerinin yaklaşık %25'ini oluşturmakta ve bu vergiyi en büyük bütçe gelir kalemlerinden biri yapmaktadır. Vietnam gümrük vergilerini DTÖ'ye katılma sürecinde düşürmeye devam ederse bütçe gelirleri içerisinde kurumlar vergisi en az KDV kadar önemli gelir kalemlerinden biri olacaktır.

Kurumlar vergisinin ikinci rolü ise ülkedeki yatırım ortamını iyileştirerek yerli ve yabancı yatırımları teşvik etmesidir. 1986 yılında piyasa odaklı (Doi Moi) ekonomik reform politikaları benimsenmesini takiben Vietnam hükümeti kamu iktisadi teşekküllerinde bir reform hareketine girişmiş ve özel sektör yatırımlarını teşvik etmiştir. Bunun sonucunda özel teşebbüslerin ülkedeki sayısı giderek artmıştır. 2000 yılında Hoi Chi Minh şehrinde borsa kurulmuş ve hemen ardından sermaye piyasası oluşturulmuştur. Doğrudan yabancı sermaye yatırımları Asya'da yaşanan mali krizden sonra ekonomide iyileştirici bir rol oynamış ve ortak faaliyetlerin ekonomide birçok alana yayılmasını sağlamıştır.

Vietnam piyasa odaklı ekonomik reform hareketlerine (Doi Moi) başlamadan önce 80'li yıllar boyunca devletin gelir yapısı değişmemiştir. Devlet bütçesi bu yıllarda daha çok sosyalist ülkelerden gelen dış

yardımlara bağımlıydı ve özel sektörden elde edilen vergiler yok denecek kadar önemsizdi. Bu yıllarda bütçe açıklarını kapatmak için devlet para basma yoluna gidiyordu.

Ülkede 80'li yılların vergi toplamadaki en büyük karakteristik özelliği ayrıştırılmış vergi dilimi sistemiydi. Bu sistemde KİT'ler, özel teşebbüsler, şahıslar ve tarım sektörü birbirinden farklı vergilere tabiydi. Kurumlar vergisinin öncüsü olan kâr vergisi 80'li yıllardaki ekonomik reform politikasının bir parçası olarak uygulamaya girmiştir. Özel ve devlet sektöründe ayrı uygulamalar yeknesak hale getirilerek tarım sektörü dışındaki tüm sektörler için ortak bir kâr vergisi sistemi oluşturulmuştur. Bu vergi sistemi ekonominin gelişmesine birçok katkılar sağlamıştır. Bunlar arasında en önemlisi iş çevreleri arasında vergi adaletinin sağlanması ile vergilendirmede şeffaflığın sağlanmasıdır. 1990 yılında Genel Vergi Kurumu kurulmuş ve taşra idaresinde görevli birimler merkeze çekilmiştir. Bunun sonucunda kâr vergisinden elde edilen gelir toplam vergi gelirleri ve GSYH içerisinde düzenli bir şekilde artmıştır. Ancak, vergi toplamada yaşanan bazı sıkıntılar özellikle yeni gelir çeşitlerinin ortaya çıkması söz konusu vergi düzenlemelerinin genişletilmesi ihtiyacını doğurmuştur. (Örneğin kâr payları, temettü gelirleri, hisse senetleri ve diğer sermaye varlıklarından elde edilen gelirler.)İkinci olarak, bazı vergilerin çifte vergilendirmeye sebep olması ve son olarak da vergilerin sadece vergi kanunlarına değil, iş kanunu, akaryakıt kanunu, yabancı yatırım kanunu ve kooperatif kanunu gibi değişik kanunlara dayandırılması sayılabilir. Söz konusu kanunlarda yer alan hükümler ile vergi hukuku çelişkili hükümler içermekteydi. Bu nedenle vergi sistemi karmaşık, üst üste binmiş ve şeffaf olmayan bir yapıya bürünmüştü. Aynı zamanda Vietnam ekonomisi büyüdükçe ve diğer ülkelerle entegrasyonlara gidildikçe vergi sistemini özellikle kurumlar vergisini uluslararası normlara uygun hale getirmek zorunluluğu ortaya çıkmıştı.

Yukarıda sayılan bu nedenlerden dolayı kâr vergisi kanunu yerine kurumlar vergisi kanunu 1997 yılında yayımlanmış ve 1999 yılında yürürlüğe girmiştir. Söz konusu kanun ile aynı zamanda ekonominin tekrar ihracat merkezli bir yapıya dönüşümü ve kurumlar vergisinin ihracatı teşvik politikalarına hizmet etmesi amaçlanmıştır. Anılan Kanun 5 yıl uygulandıktan sonra 1 Ocak 2004 yılında Revize Kurumlar Vergisi Kanunu yürürlüğe girmiştir.

Vietnam son yıllarda birçok ilerlemeler kaydetmesine rağmen, bazı alanlarda daha fazla reform ihtiyacı hâsıl olmuştur. Ekonomik büyüme için yerli ve yabancı yatırımların önünde kurumlar vergisinin bir engel olmaktan çıkarılması ve uluslararası normlara uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Hükümet bu hedefe ulaşabilmek için uygulamada tarafsızlık ve saydamlığın sağlanması gibi konuları 2010 yılı vergi reformunun öncelikli hedefleri arasına koymuştur.

Kişisel Gelir Vergisi

Yüksek gelir sınıfından alınan bu vergi kanunu 1991 yılında pazar ekonomisine daha fazla uyum sağlanması amacıyla uygulamaya konulmuştur. Pek çok açıdan eksik ve önemsenmeyen bu kanun, 15 sene boyunca yürürlükte kaldıktan sonra ve 3 yıllık tartışmalar sonucunda 2007 Kasım ayında kaldırılarak yeni kanun yürürlüğe girmiştir. Ulusal meclis tarafından onaylanan yeni kanun 2009 yılı itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Yapılan yeni düzenlemeyle bu vergi sürdürülebilir ve istikrarlı bir bütçe gelir kalemi haline gelmiştir. Gelişmiş ülkelerde örneğin ABD, Japonya, Fransa ve Almanya'da bu vergiden elde edilen gelir, toplam devlet gelirlerinin % 30 ya da 40'ına tekabül ederken, bu oran Tayland, Malezya ve Filipinler gibi ülkelerde % 13 ila 15 oranındadır. Yapılan yeni düzenlemeyle bile Vietnam'da bu oran yüzde 4'ler civarındadır. Ülkede bu verginin 1 milyondan az yükümlüsü bulunmaktadır. Ancak, yapılan birkaç düzeltme ve ekonomide yaşanacak gelişmelerle birlikte bu verginin ileride devlet gelirleri arasında önemli bir paya sahip olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca ekonomi ve sermaye piyasaları üzerinde bu yeni verginin etkisi görülecek olmakla birlikte, kişisel gelir vergisi gelecekteki gelir sürdürülebilirliği için önemlidir. Ayrıca bu vergi, ülkede "vergi mükellefi" konseptini

oluşturacak ve hükümetin yaptığı harcamaların hesabını vermesi ile birlikte insanlar arasında toplumsal sorumluluk duygusunu teşvik edecektir.

5.3 Tarife Dışı Engeller

DTÖ üyeliğinden sonra Vietnam ithalatta tarife dışı engelleri ortadan kaldırmak bakımından önemli kararlar almıştır. Bu kapsamda Vietnam ithalatta miktar kısıtlamaları yanında kota, yasak, ön izin, lisans gibi diğer tarife dışı engelleri elimine etme yolunda da önemli adımlar atmıştır. Bununla birlikte silah, mühimmat, narkotik maddeler gibi bazı ürünlerin ticareti ve ithalatı yasaktır.

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Vietnam Standardizasyon sistemi ürünler ile ilgili 6000'den fazla standardı içermektedir. Standartlar ile ilgili yetkili kurum Vietnam Bilim ve Teknoloji Bakanlığı'na bağlı Standart ve Kalite Genel Müdürlüğü'dür. Ülkedeki spesifik ürünler ile ilgili standartlar bu kurumdan öğrenilebilir.

01 Ocak 2007 yılında yürürlüğe giren Standart ve Teknik Kurallar ile ilgili kanuna göre Vietnam standardizasyon sistemi ulusal (TVCN) ve yerel (TCSS) standartlar olmak üzere iki kısma ayrılmıştır. Ülkedeki bütün ulusal standartlar uluslararası standartlar da göz önünde bulundurularak sektör/madde bazında sınıflandırılmıştır.

Ürünlerin Kayıt Prosedürleri

Vietnam'da üretilen, ithal ya da ihraç edilen bazı ürünlerin kalite kontrol ve denetimi ile ilgili zorunlu kayıt sistemi en son 7 Mart 2006 yılında alınan bir karar ile yeniden düzenlenmiştir. Hangi ürünler ile ilgili ne tür kalite kontrol ve kayıt prosedürleri olduğu Vietnam Standart ve Kalite Departmanı'nın web sayfasından ulaşılabilir. (www.tcvn.gov.vn).

6 TÜRKİYE İLE TİCARET

Tablo 6: Vietnam'ın Türkiye ile Dış Ticareti (1000\$)

Yıllar	İhracat \$ / Bin	İthalat \$ / Bin	Hacim \$ / Bin	Denge \$ / Bin
2008	153.908	443.118	597.025	-289.210
2009	189.543	456.660	646.203	-267.117
2010	106.203	751.327	857.531	-645.124
2011	100.090	1.009.484	1.109.574	-909.394
2012	90.104	1.213.957	1.304.061	-1.123.853
2013	107.299	1.666.812	1.774.111	-1.559.513
2014	168.149	2.009.896	2.178.045	-1.841.746
2015	155.452	1.756.262	1.911.714	-1.600.811
2016	233.860	1.735.856	1.969.716	-1.501.995
2017	237,275	3,048,050	3,285,325	-2,810,775
2017 / (1-6)	107,867	1,134,673	1,242,540	-1,026,805
2018 / (1-6)	143,151	1,054,264	1,197,415	-911,113

Kaynak: TradeMap

Tablo 7: Türkiye'nin Vietnam'a İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 \$)

GTİP	MADDE İSMİ	2016	2017	2018
		IHRACAT	IHRACAT	IHRACAT
	TOPLAM	233,875	237,275	308,676
0207	KÜMES HAYVANLARININ ETLERİ VE YENİLEN SAKATATI (TAZE, SOĞUTULMUŞ VEYA DONDURULMUŞ)	14,354	6,404	9,949
0910	ZENCEFİL, SAFRAN, ZERDEÇAL, KEKİK, DEFNE YAPRAKLARI, KÖRİ VE DİĞER BAHARAT	18,642	14,201	18,080
5209	PAMUKLU MENSUCAT (AĞIRLIK İTİBARIYLA % 85 VEYA DAHA FAZLA PAMUK İÇEREN VE M2 AĞIRLIĞI 200 GR. I GEÇE	8,726	6,745	7,267
5201	PAMUK (KARDE EDİLMEMİŞ VEYA PENYELENMEMİŞ)	8,426	2,101	11,066
0504	HAYVAN BAĞIRSAK, MESANE VE MİDESİ (TAZE, SOĞUTULMUŞ, DONDURULMUŞ, TUZLANMIŞ, SALAMURA, KURUTULMUŞ VE	7,980	10,607	14,509
3004	TEDAVİDE VEYA KORUNMADA KULLANILMAK ÜZERE HAZIRLANAN İLAÇLAR (DOZLANDIRILMIŞ)	7,794	9,756	10,366
5515	SENTETİK DEVAMSIZ LİFLERDEN DİĞER DOKUNMUŞ MENSUCAT	7,578	8,935	12,947
5211	PAMUKLU MENSUCAT (PAMUK ORANI < % 85 OLAN SENTETİK VEYA SUNİ LİFLERLE KARIŞTIRILMIŞ OLUP M2. AĞIRLIĞ	6,574	7,074	8,659
2515	MERMER VE TRAVERTEN, EKOSİN, SU MERMERİ, KİREÇLİ TAŞLAR	5,207	8,190	5,645

Kaynak: Trade Map

Tablo 8: Türkiye'nin Vietnam'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 \$)

GTİP	MADDE İSMİ	2016	2017	2018
	TOPLAM	1,735,856	3,048,050	1,844,612
8517	TELEFON CİHAZLARI, SES, GÖRÜNTÜ VEYA DİĞER BİLGİLERİ ALMAYA VEYA VERMEYE MAHSUS DİĞER CİHAZLAR	745,146	825,194	709,975
5402	SENTETİK FİLAAMENT İPLİKLERİ (DİKİŞ İPLİĞİ HARIÇ) (PERAKENDE OLARAK SATILACAK HALE GETİRİLMEMİŞ)	83,641	23,434	47,347
8471	OTOMATİK BİLGİ İŞLEM MAK. BUNLARA AİT BİRİMLER; MANYETİK VEYA OPTİK OKUYUCULAR, VERİLERİ KODA DÖNÜŞT	66,426	55,240	34,258
5205	PAMUK İPLİĞİ (DİKİŞ İPLİĞİ HARIÇ) (AĞIRLIK İTİBARIYLA PAMUK ORANI >=%85 VE PERAKENDE OLARAK SATILACAK)	47,814	64,198	36,276
6403	DIŞ TABANI KAUCUKTAN, PLASTİK MADDEDEN, TABİİ VEYA TERKİP YOLUYLA ELDE EDİLEN KÖSELEDEN VE YÜZÜ DERİ	47,299	39,331	38,977
6802	YONTULMAYA VEYA İNŞAATA ELVERİŞLİ İŞLENMİŞ TAŞLAR (KAYAGAN TAŞI HARIÇ), MOZİK İÇİN KÜP ŞEKLİNDE TAŞL	36,531	25,135	13,780
8470	HESAP, BİLGİ KAYDEDEN VE BUNLARI TEKRAR VEREN, MUHASEBE, DAMGA BASAN, BİLET BASMA VE VERME VB MAKİNA	35,289	27,172	12,476

7. BURSA İLİNİN VIETNAM İLE DIŞ TİCARETİ

2018 yılı itibariyle , Bursa ilinden Vietnam'a 11 milyon dolar ihracat gerçekleştirilirken, ithalat rakamı 35 milyon dolar olmuştur.

2019 verilerince Bursa'da Vietnam sermayeli firma bulunmamaktadır.

Uludağ İhracatçı Birlikleri'nin verilerine göre ise Bursa'dan Vietnam'a ihracat yapan firma sayımız 83'tür.

Tablo 9: Bursa ilinin Vietnam ile Dış Ticareti (\$)

YIL	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2016	6.997.115	48.313.735	55.310.850	-41.316.620
2017	10.855.580	39.979.133	50.834.713	-29.123.553
2018	11.050.882	35.174.537	46.225.419	-24.123.655

8. PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

8.1. Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

Vietnam Dünya Fikri Mülkiyet Haklarını Koruma Organizasyonu (WIPO) üyesidir ve Endüstriyel Mülkiyet Haklarının Korunması Hakkındaki Paris Konvansiyonunu imzalamıştır. Ayrıca Patent İşbirliği Anlaşmasını, uluslararası markaların korunması hakkındaki Madrid Anlaşmasını ve Berne Konvansiyonunu, 2007 yılında yapılan bu konudaki Roma anlaşmasını imzalamıştır. Vietnam DTÖ üyeliği kapsamında TRIP anlaşmasını taraf olmuş ve bu çerçevede TRIPS standartlarının ülkede uygulanması için gerekli yasal çerçeveyi oluşturmaya başlamıştır.

Ülkede fikri mülkiyet haklarının korunması ile ilgili olarak temel bir yasal çerçeve ve buna bağlı olarak çeşitli kurallar olmasına rağmen, fikri mülkiyet haklarının korunması ve ihlallerin önlenmesi bakımından ülke hala değişim ve gelişim aşamasındadır. Yasal düzenlemelerde önemli ilerlemeye rağmen ülkede fikri mülkiyet haklarının korunması bakımından uygulamaya yönelik eksiklikler ve ihlaller yaygındır. Özellikle iç pazardaki tüketim mallarında sahte marka, etiket ve taklit ürünler oldukça yaygındır.

Vietnam’da fikri mülkiyet hak ihlalleri konusu ile ilgilenen ve bu alanda yetkili kurumlar; Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, Kültür Bakanlığı, Endüstri ve Ticaret Bakanlığı Pazar Yönetim Bürosu, Halk Güvenliği Bakanlığı Ekonomi Polisi Bürosu, Maliye Bakanlığı Gümrük Ofisi ve Sivil Mahkemelerdir. Bu kurumlar arasında görev paylaşımı ya da sorumluluk açısından kesin bir ayrım yoktur. Hak ihlallerine karşı uyarı yazısı göndermek ya da mahkemelere başvurmak çok etkili bir yöntem değildir. Vietnam Ulusal Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Ofisi’nden (NOIP) ilgili uyarı yazısını eklemedikten sonra yazılı uyarı dikkate alınmamaktadır. Yerel mahkemelere başvurmak ise uzun zaman almakta ve maliyetli olmaktadır. Vietnam’da mahkemeler bu alandaki ihlaller ile mücadele etmek ve karar almak için ayrıntılı yasal düzenlemelere sahip değildir ve bu konuda yeterli tecrübeleri de yoktur.

Yabancı firmaların Vietnam’da fikri mülkiyet haklarını koruması için öncelikle, genel ve kapsamlı bir stratejik plan yapılmalıdır. Bu çerçevede yerel kanunlara göre gerekli kayıtlar ve başvurular öncelikli olarak yapılmalıdır. Bu konuda yerel avukatlardan ya da danışmanlık firmalarından yardım alınabilir. Ancak yine de hak ihlalleri ile mücadele konusunda başlangıç aşamalarında yönetsel ve polisiye tedbirler daha etkili bir yöntemdir.

8.2 Reklam ve Promosyon

Vietnam ülkede reklâmcılık faaliyetlerine 1990 yılından itibaren izin vermeye başlamıştır. Son 5 yılda sektör ortalama %30 oranında büyümüştür ve sektörün büyüklüğü yaklaşık 1 milyar dolar civarındadır.

Vietnam DTÖ anlaşması kapsamında yabancı firmaların bu sektörde faaliyette bulunmasına izin vermektedir. Yabancı firmalar sermaye, teknolojik imkanlar, tecrübe ve yetişmiş eleman gibi avantajları sayesinde sektörde monopol haline gelmişlerdir.

Vietnam hükümeti reklâmcılık alanında sıkı düzenlemeler yapmıştır. Sadece lisanslı firmalar Vietnam’da reklâmcılık faaliyetinde bulunabilmektedirler. Sigara ve alkollü içeceklerin (alkol oranı %15’ten daha az olan içecekler hariç) reklâmı yasaktır.

Eczacılık malzemeleri, kozmetik ve parfüm gibi bazı ürünlerin reklâmı için önceden ilgili kamu kurumlarından izin alınması gerekmektedir. Ülkedeki faaliyette bulunan firmaların reklâmcılık harcamaları ile ilgili de bazı kısıtlamalar mevcuttur. Mevcut düzenlemelere göre; yerli firmaların reklâm harcamaları toplam harcamalarının %10’nundan fazla olamaz.

8.3 Dağıtım Kanalları

Vietnam yasalarına göre; kendi ürünlerinin yerel pazarda satış ve dağıtımını yapmak için yatırım lisansı bulunmayan yabancı firmalar, ürünlerinin satış, pazarlama ve dağıtımını ancak yerel bir distribütör ya da acente aracılığı ile yapabilmektedirler.

Vietnam’da acenteler yabancı menşeli ürünleri komisyon karşılığında satmaktadırlar. Acentelerin iç pazarda satış ve pazarlama faaliyetleri ve ürünlerin garantisi ve satış sonrası hizmetler ile ilgili sorumlulukları bulunmaktadır. Bu sorumlulukların sınırı acente ile ana firma arasında yapılan anlaşma ile belirlenmektedir. Yapılmayan ödemeler ile ilgili sorumluluk yabancı firmaya aittir. Yabancı firmalar bazı durumlarda acente anlaşması yapmak yerine bireysel satış temsilcisi atayabilmektedir. Birçok faydasına rağmen, çoğu zaman satış temsilcisi atamak acente ile anlaşmaktan daha risklidir.

Yabancı firmalar ürünlerinin satış ve pazarlamasını distribütörler aracılığı ile de yapabilmektedir. Taraflar arasında (yabancı firma ile yerli distribütör) yapılan distribütörlük anlaşması gereği yerel temsilci ana firmadan ürünleri Vietnam’da satmak üzere satın alır. Bazı durumlarda yerel alıcılar direk ana firmadan alım yapmak istemekte bu durumlarda da distribütörler acente gibi faaliyette bulunabilmektedirler.

Vietnam’da faaliyette bulunmak isteyen yabancı firmalar sadece Vietnamlı firmalar ile değil, bu ülkede yerleşik ama yabancı sermayeli firmalar ile de çalışabilmektedirler. Bu firmalar ile çalışmak iletişim kolaylığı, mal ithalat ve ihracatı konularında tecrübeleri ve uzman kadroları nedeniyle çoğu zaman daha avantajlı olabilmektedir.

1 Ocak 2009 tarihinden itibaren DTÖ kuralları gereği Vietnam ülkede sermayesinin tamamı yabancı olan dış ticaret firmalarının kurulmasına ve ülkede faaliyette bulunmasına izin vermektedir. Bu kapsamda ülkede yatırım yapan yabancı sermayeli bir firma; ithalat yapabilmekte, ithal ettiği ürünleri yabancı lisanslı distribütörler aracılığı ile iç pazarda satabilmektedir. Ancak sadece ithalat yapma hakkı olan yabancı sermayeli bir firma ithal ettiği ürünleri son tüketicilere doğrudan satamamaktadır. İlgili kurum tarafından verilen ithalat yetki belgesi sadece ürünlerin ithalatı ile ilgili olup, ürünlerin ülke içerisinde dağıtım ve pazarlaması ilişkin bir hak içermemektedir.

İthalat yapma lisansı olmayan firmalar ancak bu lisansa sahip olan ve komisyon alarak çalışan firmalar aracılığı ile ithalat yapmaktadırlar. Vietnam yasalarına göre ithalatçı; ürünleri satın alan anlamındadır. Bu nedenle yabancı firmaların yerel ithalatçılar ile çalışırken bu firmaların gümrük işlemlerini hızlıca yapabilecek kabiliyet ve beceride olmalarına dikkat etmelidirler.

Yabancı yatırımcı firma ithalatı üçüncü bir firma aracılığı ile yaparsa gümrük işlemlerini bu firma yapmaktadır. Yabancı sermayeli yatırımcı firma doğrudan ithalat yapıyorsa gümrük işlemlerini kendisi yapmak zorundadır ve çoğu zamanda bu işlemler oldukça zor olmakta ve uzun sürmektedir.

Tamamı yabancı sermayeli firmaların sayısı gittikçe artsa da yabancı firmaların çoğu ülkedeki operasyonları yerel Vietnamlı acente ya da distribütörler aracılığı ile yapmaktadırlar. Yerel acente ya da distribütör firmalara ülkedeki ticaret ve sanayi odaları kayıtları aracılığı ile ulaşılabilir. En büyük Ticaret Odası, Merkezi Hanoi'de olan ve ülkenin hemen her bölgesinde şubesi olan Vietnam Ticaret ve Sanayi Odası'dır. Vietnam Ticareti Geliştirme Ajansı ile Ho Chi Minh City'de bulunan Yatırım ve Ticareti Geliştirme Merkezi de yabancı firmalara yerel ortak bulma konusunda yardımcı olmaktadır. Yerli firmalara ulaşmanın diğer bir yolu ise ülke de faaliyette bulunan sanayi birlikleridir. Ülkede belli başlı sanayi kollarında faaliyette bulunan firmalar kendi aralarında birlikler kurmuşlardır. Ayrıca bu alanda faaliyette bulunan ve yabancı firmalara danışmanlık yapan birçok yerel danışmanlık firması da mevcuttur.

Vietnam ham petrol, sigara, medya ürünleri vb. bazı ürünleri ithal etme yetkisini sadece bazı kamu şirketlerine vermiştir.

Yabancı yatırımcı firmaların bazı ürünlerin perakende satışını yapmaları yasaktır. Bunlar sigara, kitap, gazete ve dergi, video kayıtları, değerli metal ve taşlar, ilaç ve eczacılık malzemeleri, patlayıcı maddeler, ham ve işlenmiş petrol, pirinç ve şekerdir.

8.4 Finansal Kiralama (Leasing) ve Franchising

Bir dağıtım ve pazarlama sistemi olan franchising Vietnam'da son zamanlarda gelişmeye başlamıştır. Özellikle 1 Ocak 2009 tarihinden sonra ülkedeki perakende sektörünün yabancı yatırımcılara açılması, sektördeki büyüme eğilimini artırmıştır. Daha önceleri Vietnam hükümeti tarafından şüphe ile yaklaşılan bu sektör, özellikle ülkedeki yabancı yatırımları çekmesi, yeni teknolojiler getirmesi ve işgücüne yaptığı katkı nedeniyle son zamanlarda hükümet tarafından da önemli oranda destelenmektedir. Sektördeki son yıllarda ortalama büyüme tahmini olarak %20 civarındadır

Franchising sistemi ülkeye ilk kez 1990'lı yıllarda dünyaca ünlü fast food zincirleri olan Kentucky Fried Chicken, Dilmah, Lotteria gibi markalarla girmiştir.

31 Mart 2006 tarihli yasal düzenleme ile (No: 35/2006/ND-CP) ülkede franchising ile ilgili yasal altyapı oluşturulmuştur. Bu yasa da franchising sözleşmeleri için gerekli şartlar ve franchising ile ilgili yetkili kamusal kurumlar açık bir şekilde belirtilmiştir.

Hâlihazırda gıda sektöründe yaygın olan franchising sisteminin diğer sektörlerde de hızla gelişeceği tahmin edilmektedir..

9. SWOT ANALİZİ

GÜÇLÜ YANLAR • Düşük maliyetli,yüksek yetenekli işgücü olması • Düşük maliyetli iş gücü yabancı yatırımcıları Vietnam'a doğru çeker. • Vietnam'ın lokasyonu	ZAYIF YANLAR • Vietnam'ın altyapısının hala zayıf olması, • Dünya sıralamasında en fazla batan ülkeler arasında olması
FIRSATLAR • Artan ilgiden dolayı rekabetin artması, • Bu rekabet sonrasında ülkede yüksek teknolojinin ve know-how ülkeye girmesi	TEHDİTLER • ABD ile ticari anlaşmazlıkla • ABDnin çıkardığı zorluklar,

9 YARALI ADRESLER

- TÜRKİYE CUMHURİYETİ BÜYÜKELÇİLİĞİ

Adres : Ly Thuong Kiet Str., Hanoi Central Office Building, 44B, 14th Floor,
Hanoi-VIETNAM
T: +84 243 822 24 60
F: +84 782 443 858
E: embassy.hanoi@mfa.gov.tr

- VIETNAM TÜRKİYE BÜYÜKELÇİLİĞİ ANKARA

414. Sok. No:14 Birlik Mah. Çankaya ANKARA
T: +90 (312) 446 8049
F: +90 (312) 446 5623
E: <http://www.vietnamkonsoloslugu.com/ankara-buyukelciligi/>

- VIETNAM İSTANBUL KONSOLOSLUĞU

İtri Sokak No 3 /1 Balmumcu, Beşiktaş – İstanbul
T: (0212) 274 69 08
F: (0212) 274 69 09
E: <https://www.vietnambuyukelciligi.com/vietnam-istanbul-konsoloslugu/>

- VIETNAM TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Turkish Embassy Office of the Commercial Counsellor
44/B Ly Thuong Kiet Str., HCO Building, 14th Floor, Hoan Kiem Dist. HANOI / VIETNAM
T: 00 84 24 39 38 76 29
E: hanoi@ticaret.gov.tr

10 KAYNAKÇA

1. T.C. Ticaret Bakanlığı Bilgi Sistemi – www.ticaret.gov.tr
2. Trademap – www.trademap.org
3. Worldometers - www.worldometers.com
4. CIA World Factbook- <https://www.cia.gov/>
5. Uludağ İhracatçı Birlikleri
6. T.C. Dış İşleri Bakanlığı
7. DEİK: Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu: www.deik.org.tr